

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za pol leta „3.—“ „4.50“
za četrt leta „1.50“ „2.25“

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnistvo ne ozira.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinost je moč.“

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglašitve in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javna zahvala, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnistvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so prste poštne.

Vabilo na naročbo.

Prestopili smo z novim letom v XIV. tečaj našega glasila. — Trinajst let smo se borili za narodne pravice primorskih Slovencev in kolikor je bilo v naši moči, izpolnjevali smo vestno svojo nalogo. Naš položaj je resen, kajti tuji smo na lastnej zemlji! Uvažite to, sorojaki, ter ostanite nam zvesti in točni naročniki, ker brez izdatnih denarnih sredstev nam ne moremo izvršiti naš program. — Glasilo našega društva ne deluje v sebične svrhe, temveč v probujenje narodne zavesti. Kolikor več se širi naš list med rodoljubim, toliko sigurnej nam je uspeh našega dela.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—
za pol leta gl. 3.—
za četrt leta gl. 1.50

Volitve in tržaški okoličani.

(Dalje.)

Dragi okoličan! Lepo število vzgledov imaš pač pred seboj, kako si zanemarjen od svojih pobalinskih gospodarjev. Ne le, da se tvoje in naše tožbe ne jemljejo v obzir, ampak še posmehujejo se ti gospoda Lahoni ter te smatrajo norcem. Zadovoljni smo, ako prosimo i moledujemo, ne da bi se lahonska gospoda za to kaj zmenila. Z sedanjjo mestno upravo nezadovoljno je prebivalstvo sploh, toliko mestno, kolikor ono v predmestih; pri vsem tem pa ni upanja, da sedanje volitve tem tožbam zadovoljijo, kajti tudi v meščanih preveč je nemarnosti in nezavednosti. Pri tem pa so vedeli sedaj gospodujoči Lahoni vodo na svoj mlin obrniti, sestavivši volilne liste skoraj brezizjemno izmed one kaste, ki jim je najbolj udana ter se imajo nadejati od nje povoljnega uspeha. Naravno

je, da so se pred leti odločno branili razširiti volilno pravico, dobro vedoč, da jim je večina ljudstva nasprotna ter da bi po tem gotovo propadli. In uprav sedaj kvasajo se lahonske kavke v Trstu, namreč strastni Independenti in Piccolo, organa zagrizenih magistratovcev, na jedni, in Cittadini, Mattino, celo poluslužbena Adria itd., na drugej strani.

Zmerno liberalne stranke pa ni še ustanovljene, čeprav jo zagovarjajo zadnje imenovani listi. Želeti bi pa bilo, da bi se ista osnovala ter iskala prodreti z svojimi kandidati, koji naj bi bili dobri Avstrijci, s kojimi bi se bilo mogoče pogovarjati tudi našim poslancem in od katerih bi se nam ne bilo bati toliko v nebo upi-jočih krivic, kakor od progresovcev.

Očita se nam od lahonske strani, da sejemo nemir v deželi, v tem, ko zagovarjamo le svoja pravična in lojalna načela — narodni program slovenski. Da se zadnji tudi tukaj vsaj deloma v življenje uvede, to je naša želja in upanje in veseli bi takoj segli v roke onej stranki in ljudskim zastopnikom, ki bi nam pomagali v doseg naših pravic, ali se vsaj ne ustavljali njih izvedbi.

Prava avstrijska stranka se menda ne bode protivila našim tirjavam, kojih izpolnitev nam zatrjuje državni zakonik sam. Želeli bi osnovitve enake stranke v Trstu in prvi bi jej prišli nasproti ter jo podpirali! Če se pa ne osnuje uprav sedaj, storilo se bode pač v bližnji prihodnosti. Trst potrebuje miru in dobrih gospodarjev, ki bi ne zapravljali mestni zaklad tako neusmiljeno, kakor dosedaj Progresovci. Nad mesto in njega okolico, ki sta uže jeden in en četrt stoletja uživala državne dobrote s tem, da je bil Trst svobodno pristanišče, pridejo kmalu kritičnejši časi. Leta 1891. dne 31. junija odpravi se, kakor znano, predprava, katero so uživali Tržačani toliko časa.

Kakor se je to važno mesto v teku zadnjega stoletja lepo razvijalo ter postalo

prvo avstrijsko tržišče, enako se je bati njegovega propada, ko se odpravi svobodno pristanišče in tem bolj, ako na njegovem krmilu ne bode mož, kojim bi bila v resnici mari korist domačega mesta, ne pa gola sebičnost in razne graje-vredne pantomine.

Iz dosedaj rečenega in iz lastne skušnje bode pač vsakdo razvidel, da sedanji kolovodje v Trstu neso za tak velevažen posel. Njim je namreč za vse kaj drugega, nego ubijati se za pravo korist svojih volilcev. Saj zadnje ne zmatrajo drugim, kot za stroj, ki se lahko kupi za pravičen ali krivičen denar, za stroj, s katerim se more počenjati, kar se hoče.

Njih gospodarstvena načela in vednost upravljanja tako važnega mesta, kakor je Trst, kažejo pač vsakoletni občinski računi in proračuni, z kojimi uboge meščane slepe z prav neznatnimi primanjkljaji, v tem, ko zadnji leto na leto naraščajo na tisoče in stotisoče ter se mesto vedno bolj upleta v neznosne dolgove; vse to pa, da se zadovolji — lahonskej nenasiljivosti.

Resničen je pač oni pregovor, ki trdi: „chi non risica, non rosica“ — kdor ničesa ne drzne, ničesa ne pridobi. Lahon v času volitev napne vse svoje moči, izda velikanske svote, pri tem mu je pa pred očmi prihodnje uživanje.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Smrt deželnega glavarja isterskega g. Vidulichja, daje povod italijanskim in nemško-liberalnim listom, da se „pogumno“ zaganjajo v vedno rastoči upliv slovanski, ki grozi osvojiti skoro vso deželo, v kateri so do sedaj gospodarili po svoji volji Italijani. Nemci, dobri prijatelji Italijanov, obžalujejo, da je z Vidulichem izgubila

italijanska stranka najodločnejšega in najzagrizenejšega nasprotnika Slovencev in Hrvatov v Istri. Slave ga zaradi njegovega postopanja 1848 leta, pojejo mu slavo ker je vedno zvesto pobiral stopinje za skrajno levico, dokler ni napočila doba miru in sprave grofa Taaffeja, ko je prestopil v Coroninijev klub. Najbolj se nam zdi pa čudno, da nemškim listom protislovno postopanje pokojnikovo v zadnjem zasedanji deželnega zbora isterskega tako imponuje, ko bi vender moral v vsakej deželi in v vsakem narodu zgubiti tak mož vse zaupanje svoje stranke; le nemškim židom je to po volji in le Italijani so srečni, da imajo take može na čelu. Kar ti listi kvase o rastočem slovanstvu Istre, ni drugo nego puhla fraza. Slovan se je začel v Istri zavedati ter otrsati italijanske „kulture“ in upliva. Čim bolj se znebivamo te „blaginje“, tem bolj zadobiva dežela svoj prvotni slovanski značaj. To Italijanom in Nemcem pač ni po volji, a to nas malo briga; mi dosežemo še našo svrhu, naj gospodje kriče, kolikor jim drago! —

Česki listi se bavijo z razmerami mej Staro- in Mladočehi. „Hlas Naroda“ upa, da se bo dalo doseči še slovo mej obema strankama. „Politik“ pa pravi, da v bodočem zasedanji državnega zbora ne dosežejo še tega, ter da „Česki klub“ ne more ustreči mladočehskim zahtevam.

V g ali š k e m deželnem zboru so se razpravljala te dni jako važna vprašanja. Mej drugimi, vprašanje o zgradbi nove postranske železnice, o ureditvi nekaterih rek itd. Stavljen je bil predlog, naj bi se storili potrebni koraki, da vlada zboljša pravosodje v Galiciji. Morda ni dežele v Avstriji, kjer bi bila sodišča tako slaba, kakor v Galiciji. Tu je potrebno radikalno preustrojenje sodišč; treba bode ustvariti mnogo popolnoma novih uradov ter pomnožiti število uradnikov. Stavljen je bil tudi predlog, naj se vozni tarifi na nekaterih železnicah preuredi, da se olajša in pospeši trgovina s petroljem. — Poljaki so

PODLISTEK.

Iz Brazilije -- nazaj v Trst.

(Po dnevniku Andreja Kalca.)

(Dalje.)

V soboto, 30. novembra.

Vso noč in vse jutro smo premišljevali: kaj bode z nami? Toplota je bila skoraj neiznosna. Ob 6. uri delila se je zopet črna kava. Gnječa je bila taka, da je bilo gorje otrokom in ženskim, kajti vsak je hotel biti prvi. Lačni smo bili, kakor nikdar prej. V tej gnječi in navalu na kavo pogazilo se je nekega dečka, kateri je po dveh urah umrl. Po tamošnji navadi so ga po daljnih dveh urah odnesli brez vsacega cerkvenega obreda na ladijo ter ga odveli na mali otok, kjer so ga pokopali liki poginolemu blagu! Dan nam je prešel med vednimi skrbmi — in lakoto.

V nedeljo 1. decembra.

Zbrali smo se zgodaj v posvetovanje. Sklenili smo obrniti se do avstrijskega konzula. Ob 11. uri šlo nas je več možkih k ravnatelju „Isolo“ proseč ga do-

voljenja, da smemo v mesto. Dovoljenje smo dobili, samo to nam je naročil, naj ne gremo k našemu konzulu, da ne bi potem nastale neprijetne razprave z braziljansko vlado. Nismo mu odgovorili, toda njegov nasvet nas je še bolj vtrdil v našem sklepu. Podali smo se naravnost k našemu konzulu, proseč ga, naj nas odpošlje nazaj v domovino. Odgovoril nam je: „Preljubi bratje Avstrijanci! Kam ste zabredli Vašo kri prelivat! Povem Vam, da tu v Braziliji ni zemlje, kjer bi hoteli biti pokopani. Ako ostanete tukaj, ne boste nikdar gospodarji pol vinarju. Življenje Vaše bode le kratko. Kar imate oblačil, potrgali jih bode a drugih napraviti si ne bode mogli. Obljubim Vam, da storim vse mogoče, da Vas odpravim v domovino!“ S tem nas je poslovil. Vsakdo si more misliti, s kakšnim presrčenim veseljem so nas navdale zadnje besede človekoljubnega gospoda. — Zadovoljni vrnoli smo se na „Isolo“.

V ponedeljek 2. decembra.

Prišli so zopet naši dobri prijatelji „kupovalci“, da poskušajo svojo srečo pri nas, toda ves „semenj“ na nas ni niti najmanj uplival. Tako so nam potekali dnevi

do sobote, 7. decembra. Isti dan so brezvestni trgovci z človeško krvjo še-le zvedeli za gotovo, da se skoraj vrnemo v domovino in od te dobe ni se pokazal nobeden več na „sejmu“. Zadnji, kateri so nas obiskali, povpraševali so posameznike: „Si-li Avstrijanec, ali Italijan?“ Ako jim je bil odgovor: „Avstrijanec!“ obrnil se je „kupovalec“ urno ter se zgubil v gnječi. Zopet je prešlo nekoliko dni v pričakovanju rešitve in še-le 13. decembra nam je zasijala zora lepe nadeje.

V četrtek 13. decembra.

Zjutraj za rano prišlo nam je iz mesta povelje, da se pripravimo, kajti jutri se vkrcamo na parnik, kateri nas odpelje domu. Kdo bi mogel opisati naše veselje, ko smo začuli vest, da se naše vroče želje skoraj vresničijo? Toda čakalo nas je še zadnje bitko iznenadenje. V petek, 14., bili smo ob 8. uri vsi pripravljeni, kar pride brzojavka, da parnik odrine še-le 16., na tretjo adventno nedeljo. Obsojeni smo bili ostati zatorej še dolga dva dni v naših ječah in težkim srcem udali smo se v našo usodo. Šteli smo ure in minute, dokler je napočil obljubljeni dan:

Nedelja, 16. decembra.

O 9. uri bili smo veselim srcem pripravljeni zapustiti grozovito ptujo zemljo. O 10. uri prišle so ladije do obali, katere nas odpeljejo do angleškega parnika „Frisia“ (London). Kdo bi mogel opisati naše veselje? Pozabili smo na vse težkoče, kajti nadvladala je v nas presrčna želja, da vidimo v kratkem zopet milo našo domovino! — Popoludne o 4. uri posloveli smo se v zadnjič od mesta, od katerega smo se nadejali lepše bodočnosti, a nas je toliko nečloveško prevarilo. — — —

Na parniku dobili smo o 5. uri kosilo in večerjo ob enem. Hrana ni bila baš izborna, toda prazni naši želodeci so burno zahtevali, da se jih uže enkrat — po tolikem gladi — zopet napolni; zaradi tega je jedel, kdor je mogel povzivati proizvode angleške kuhinje. — Po žalostnem obedu, odnosno večerji, spravili so nas k počitku v dolnje prostore parnikove. To vam je bil počitek! Vsakovratnih „živalic“ je kar mrgolelo! Kdo bi mogel v takih okoliščinah zatisniti oko? Imeli smo dosti opravila, da si odpravljamo nemilo gomad raz občutljive naše kože.

(Konec prih.)

slavili te dni obletnico ustanka izza 1863. leta. Slavnostnega banketa se je udeležilo mnogo deželni in državnih poslancev in drugih veljakov poljskih. Govorilo se je mnogo in ponavljalo stare fraze o neodrešeni Poljski. Dr. Lewakowski, državni poslanec, je pa izustil daljši govor, v katerem pravi mej drugim, da si Poljaki ne žele sveto-vne vojske, da se je pa tudi ne boje. Proti koncu izraža še trdno prepričanje, da pride čas, ko vstane zopet srečna, neodvisna in demokratična Poljska. V to ime je cela družba navdušeno pila. To nam pač jasno priča, da so Poljaki nepoboljšljivi sanjači, ki se bavijo s praznimi domišljijami mesto z resnim in treznim delom.

V o g e r s k e m državnem zboru se še vedno razpravlja novi vojni zakon. Opozicija je sklenila predlagati, naj se doda še en paragraf, po katerem naj vsak vojak vzajemne vojske priseže zvestobo kronanemu kralju in ustavi. Mej govorniki v preteklem tednu, ki so preporučali predlog, bil je tudi Jokaj, romanopisec madjarski, katerega govor se odlikuje po fantastični zmedenosti in nejasnosti. Mož, ki je sicer navdušen Madjar in je kot pisatelj morda najbolj pripomogel k razvoju svojega naroda, je prav toplo preporučal učenje nemščine, katerej se v Avstriji tako pridno uče.

Vnanja dežele.

R u s k e vlade glasilo „Journal de St. Peterbourg“ z veseljem pozdravlja nek članek v dunajskem vojaškem listu „Reichswehr“, ki je pisan v Rusiji prijaznem duhu. Tako bi se bilo pisalo lahko uže prej, pravi ruski list. Rusija ni nikdar spre-menila svojega postopanja proti Avstriji, ter se strogo drži svojih načel. Prav tako pohvalno se izraža o nekem članku v „Daily Telegraph“, v katerem se naglašajo miroljubne namene carjeve. Angleškemu listu se bode moglo čestitati, ako se mu posreči spreobrniti angleške konservativce, da bodo sodili rusko politiko s pravičnega stališča. Rusija ostane zvesta miroljubnim svojim načelom ter je vedno pripravljena povračati prijaznost za prijaznost.

S r b s k i kralj je sklical ožji ustavni odbor, da se posvetuje, kako naj se spravi v veljavo novo ustavo. Delo naj bode izvršeno do 1. februarja meseca (st. st.), s katerim dnem ima stopiti nova ustava v krepst. Od sedanjega ministerstva se Milan ne more ločiti. Hrističeva enerģija, ali bolje brezobzirnost, njegovi žandarji, so mu menda ljubši, nego vse svobodomi-selne in pravične določbe nove ustave. Kraljevi dunajski prijatelji kaj čudno raz-lagajo ta ukrep kraljev. Pravijo, da je kralj sklenil obdržati Hrističevo ministerstvo,

da se ubrani preognjevitim navalom radi-kalne večine, posebno pa še zaradi nekega članka v „Videlu“, glasilo propalih napred-njakov, ki pravi, da je Hrističevo mini-sterstvo luksuz, ter neči tudi kralja malo napada. To je torej prvi sad kraljeve dobre volje; narodu svojemu in njega pravičnim zahtevam zato ne more ustreči, ker glasilo neke propale stranke nepovoljno kritikuje njega in vladu!

„Kreuz-Zeitung“, glasilo konservativne nemške stranke, je prinesla te dni članek, v katerem napada Bismarka, češ, da je z svojim oblastnim in samovoljnim postopa-njem spodkopaval v Nemcih monarhičen čut. Ta članek je vzbudil po Nemčiji veliko začudenje in nasprotniki kancelarjevi so se uže veselili, da je prišel čas, da se Bis-mark umakne. A to veselje je bilo kratko. Bismarkova glasila so planila po omenje-nem listu, ter glasijo v svet, da je kan-celarjeva moč sedaj večja, nego kedaj pred. Preplašeni konservativci so se pa zbrali ter sklenili in podpisali neko „iz-javo“, v katerej pravijo, da nimajo nika-cega upliva na „Kreuz-Zeitung“. To so prepokorno javili trolasemu kancelarju in cesarju. Bismark ima pač dovolj vzroka smejeti se, saj mu dobro služijo še tako opravičeni napadi, kakor je bil gori ome-njeni, ter množe njegovo uže tako pre-veliko moč.

Volilno gibanje v P a r i z u je če-dalje hujše. Boulangerjevi pristaši priprav-ljajo nek na videž-atentat na generala, da bi tako delali večjo reklamo zanj. V dan volitve hočejo pa raznašati lažnjive tele-grame po mestu o nesrečah in zgubah v Tonkinu, samo da bi narod preplašili ter ga predobili na svojo stran. Pristaši mo-narhistov pa v svojih glasilih očitno pra-vijo, da se morajo pripraviti, kajti to leto je za Francijo odločilno. Republikanci mo-rajo biti res oprezni, ako se hočejo ubra-niti nasprotnikom. Jules Simon je izdal knjižico, v katerej svari narod pred Bou-langerjem. Jutri bode osedepolna volitev.

D O P I S I.

Iz Gaberij pri Ajdovščini 22. januarja 1889. [Izv. dop.] — Bilo je pred kakima dvema mesecema, bili smo zapuščeni kakor ladija, koji se odpove krmar.

Bivši naš preč. gospod vikarij Jakob Visintin zapustil nas je žalibog baš pred božičničnimi prazniki, vsled česar smo bili prisiljeni prositi samostanskega predstojnika v Križu, naj nam pošlje vsaj za ta imeni-niten praznik duhovna; bili smo uslišani.

Marsikatera občina je uže občutila tak duševni udarec. Vsak dober kristijan

ve, kaj se pravi biti brez duhovnega zdrav-nika. Ali, hvala Bogu, nismo ostali dolgo v takem žalostnem stanu. Kmalu po od-hodu g. Visintina zveemo v naše veselje, da ima priti pastirovat k nam občespošto-vani gospod Vinko Stubelj, vikarij Podsa-botinski. Velika zadovoljnost in dušni mir se nas je lotil, ko smo to zvedeli. Prašala bi morda ti, draga „Edinost“: čemu ste se veselili? Lahko vprašanje je to. Res, dušni pastirji bi imeli biti vsi enaki in so tudi enaki glede odgojevanja naših duš. Jaz jih nečem soditi. Reči pa moram, da tudi zunanost učiteljeva veliko pripomore v ljudsko odgojo. S to pa niso vsi enako obdarjeni.

Uzor, kaj bi rekel, uzor božjega pa-stirja imamo sedaj, ljuba „Edinost“; veseli se še ti z nami in s tabo tvoji prijatelji, kajti zagotovljen sem, da vedo ceniti lju-beznjivost, s katero išče pastir zgubljenih ovac. Rekel bi kedo, da stvar pretiravam. Ni res to! Ako bi, dragi prijatelj, slišal njegov do srca segajoči glas, bi gotovo stopil na mojo stran, ter rekel: ni vam iskati boljšega pastirja, ni vam iskati bolj-šega dušnega zdravnika in učenika!

Vero- in pravicoljub.

Domače vesti.

Cesarjev dar. Nj. Veličanstvo darovalo je 600 gl. podpore občini Zumesko, pripa-dajočej okrož. občini Motovun v Istri, da se razdeli ta iznos med občinarje, kateri so trpeli škode vsled elementarnih nezdod.

Za družbo sv. Cirila in Metoda na-bralo se je ob odhodnici odvetnika gosp. dr. Schegule v prijateljskem krogu v „Či-talnici“ 9 for.

Imenovanje. Nadinženir pri ces. kr. pošttem in brzovarnem uradu v Trstu, Fran Hellmann, dobil je naslov stavbenega svetnika.

† Edvard Lampe. Dolino zadela je težka izguba. Dne 24. t. m. preminol je po dolgej bolezni v Boljuncu občepriljub-ljeni nadžupan dolinski, Edvard Lampe v 66. letu svoje dobe. Pogreb je bil danes dopoldne v Boljuncu sijajen, kakor ga je zaslužil rodoljubni nadžupan, ki je osi-vel v neumornem delu za blagor svojih občin. Bodi mu zemlja lahka!

† Dr. Vidulich. Predsednik deželnega zbora isterskega, državni poslanec, deželni glavar isterski itd., dr. Fran Vidulich, umrl je dne 23. t. m. v Poreču nagle smrti. Delovanje pokojnega je našim čita-teljem uže dovelj znano iz razprav v de-želnem zboru isterskem. Akoprav rodod Hrvat, je z vsem svojim vplivom siste-matično nastojal Istro posve poitalijančiti.

Svoja načela je posebno odkrito pokazal v zadnjem zasedanju. O njegovem državno-zborskem delovanju govorimo obširneje v „političnem pregledu“. Dr. Vidulich bil je vitez reda železne krone 3. razreda, kom-tur reda Franja Josipa in komtur otoman-skega reda Medžidže. O pokojnemu naj sodi zgodovina Istre; o svojem delovanju odgovarjal bode pred večnim sodnikom. Naj počiva v miru v rodnej zemlji!

Princ Karagjorgjevič na Dunaju. Iz Cetinja poročajo, da odpotuje v kratkem princ Peter Karagjorgjevič preko Dunaja na jug. Spremljevala ga bode njegova so-proga; prvokrat ju spremlja na potu tudi malo število dvornikov. V Beču obiščeta visoka gosta najvišje kroge. Govorilo se je, da namerava Karagjorgjevič obiskati tudi ruski cesarski dvor, toda ta vest ni vte-meljena.

Princ Aleksander Batenberški odpo-toval je dne 22. t. m. v Mletke. — „Stan-dardu“ se poroča iz Beča, da kani bivši knez bolgarski stopiti v avstrijsko vojsko.

Občinski svet tržaški ima danes ob 6 1/2 uri zvečer javno sejo. Razpravljalo se bode o poročilu stalnega finančnega odseka in odseka za javne zgradbe glede vravnjanja starega mesta in ulice Cavana.

Društvo v podporo dijakov v Gorici. Iz Gorice poročajo, da se je osnovalo vsled naporov c. kr. okr. šolskega nadzor-nika in gimnaz. profesorja g. Josipa Culota društvo v podporo dijakov, katerega pra-vila je vlada uže potrdila. Smoter društva je, podpirati dijake z darovi, kakor: z obleko, knjigami in šolskim orodjem. Društvo ima vsled neumornega delovanja učitelja g. Samica uže 400 članov. Razdelilo se je obleke na raznih šolah 50 šolarjem.

„Obrotnik“ bode izhajal za naprej le po jedenkrat na mesec in sicer vsaki 8. dan meseca. Naročnina je za vse leto f. 1.50. Dotični naročniki, kateri so plačali polu-letno naročnino za 1889. leto, prejemale bode list do konca leta. — 2. številka izide dne 8. februarja.

„Letterature Slave“. (Bulgari, Serbo-Croati, Jugo-Russi). D. Ciampoli. Založil in izdal Ulrik Hoepli v Milanu 1889. — Založnik Hoepli stigel si je uže dovelj zaslug s tem, da predočuje narodu ita-lijanskemu r e s n i č n e podatke o razvoju, posebno pa o prekrasnej književnosti Slo-vanov, katera je doslej — žal! — našim zagrizlim nasprotnikom skoraj da neznana. — Knjižica je lične oblike, jezik gladek. — Dobiva se v Trstu v knjižari F. H. Schimpffa, borzni trg, št. 11.

Za olepšanje šetališča pri sv. An-dreju darovala je baronica Rittmeyer v Trstu predsednici ženskega odseka, kateri namerava odpreti v kratkem bazar v na-

Begunec.

Povest, Spisal Janez Koren.

II.

(Dalje.)

Takoj prime pastirček za roko obne-moglega gospoda in ga pripelje med grmič-jem do vilenice, katerej uhod je bil ozek, pred njim pa trnov grm, kateri je zakrival votlino. „Tu le je votlina, a ta trn treba izseči, da bode uhod prostejši,“ pravi deček in se urno loti dela. Ptujec zavleče se potrebušno v vilenico, kakor mu je svetoval deček: kajti votlina je ravna in gladka, a samo temna je.

Da bi bil tujec bolj varen pred pre-ganjalci, ako bi ga todi iskali, postavi zopet trn pred uhod, pobere treske, prinese ne-koliko kamenja, in je obloži, da bi grm trdnjeje stal. Tudi mahu ni pozabil pri-nesti in z njim obložiti kamenje, da bi se ne poznalo, da je trn le podprt. Da bi bil deček brez strahu in ptujec popolnoma varen, prinese ne daleč od tu gnjezdo, v katerem je bilo troje mladičev. Drobne ptičke postavi na trn pred uhod, tako umetno, kakor da bi si bile ptičice tu same postavile svoj dom. Zdaj se nagne črez grm v votlino in zakliče: „Zdaj ste varni; e mirni bodite, ne najde vas nikdo!“

Pastirček steče k svojej čredi, da vidi ako kodrež zvesto opravlja svojo službo. Prepričavši se, da je vse v lepem redu, steče pevajoč zopet k „cerkvi“ k svojemu ognju in pojé ostale kose krompirja.

III.

Raznesi te, gora, strela do tal!
Kaj mečeš navzdol gromade nam skal,
Da tek ustavlja bežeči si val!
Ivan Jenko.

Minilo je kake pol ure, kar zagleda Dreje kakih petnajst oboroženih mož, ki pazno ogledavajo vsak grm, vsako skalo tam po brežuljih. „Tu nekje mora biti skrit — pes! Ne odideš nam ne, preka-njenee; izvohamo te, če bi te bil skril sam zlodej in te prestavil tudi na drugi svet! Ej da bi te vrag! toliko truda nam prizadevaš, čakaj le, še jutri boš na vi-slicah. — Možeje; iskajte pazno!“

Strašno rentadžijo in preklinjajo sem po grmovju ti možeje — vojaki, da se Dreje ježe dolgi kostanjevi lasje ter se začne prekriževati in tiho moliti, meneč, sami peklenščeki so prišli v to dolino, ker dozda ni videl še nobenega vojaka.

Ko lovci ugledajo malega pastirja, krenejo naravnost proti njemu, vprašaje ga: „Ti, pastirček! si videl todi iti kakega človeka?“

Deček v strahu pred oboroženimi ljudmi niti ni vedel kaj govoriti in kako. Zopet vpraša njih poveljnik dečka, ter vzdigne težki meč:

„Precej povej! če ne, razkoljem ti takoj glavo!“

„Todi memo je šel nek človek, pa še jako hitro!“ odgovori deček ves v strahu in pokaže z roko nasprotno stran od vilenice.

„Koliko časa je uže od tega?“ vpraša vojak in utakne meč v nožnico.

„Kakšne pol ure mora biti!“ odgo-vori deček, da bi se le odkrižal teh hu-dih mož.

„Alo fantje! kar hitro naprej in paz-ljivo iskajte, daleč ne more biti. Sto zla-tov za njegovo glavo! Alo naprej!“

Še se je slišala gosta kletev vojakov tam po gričkah in dolinicah izmed drevja in grmovja, kar je dečku dajalo pogum, da je rešil ptujega gospoda gotove smrti. Zdaj stopi na vrh „cerkve“ in ozira se na vse strani, prepričavši se, so li odšli vsi in kodi gredo. Na enkrat se strese po vsem životu: „Oh dobil ga bode in umore ga, pa tudi mene, ko pové, da sem ga jaz skril — oh!“ Kot srna v gori teče proti vilenici, pred katero je bil zapazil

vojaka, ki je jako pazljivo ogledaval trn pred uhodom in ga majal z mečem svo-jim. Koj je deček pri vojaku, stopi k trnu in pravi:

„Gospod, vidite gnjezdo; pustite ptičke, namenil sem jih prinesiti gospodarju, kedar nekoliko odrastejo!“

„Kaj mi mari tvoji ptiči, tu zadej je votlina; morda je skrit tu notri vrag. Kaj je obširna, dečko, ta jazbina?“ vpraša vojak.

„Jaz ne vem, nisem bil nikoli notri, če je res votlina, in ptujec bi ne mogel vanjo, da ne vrže gnezda raz trn!“

„E, ga ni ne tu!“ pravi vojak in otide za drugimi, kričé, naj ga počakajo.

Tudi deček odide k svojej čredi, se-šteje ovce, da se prepriča, da li mu niso koje odgnali vojaki. Vse najde v redu, le malhe na grmu ni bilo več. Ves žalosten jame solziti se in iskati. Kako se razveseli, ko najde malho in vsa jedila tam za tret-jim grmom, kamor so mu jo menda ti hudi vojaki zavrgli. — Uže so morali biti vojaki tam za tretjo goro, kakor se je dečku dozdevalo; zakuri zopet in dene ostali krompir v žerjavico in premišluje čudne reči, katere je danes videl.

(Dalje prih.)

navedeno svrhu, izdaten iznos 2500 gld. Baronica želi, da se napravi za ta denar pri sv. Andreju kiosk za godbo.

Burja na Krasu. Ozirom na razne nezgode, katere so se pripetile vsled burje zadnji čas na ogerske državne železnici in leta 1887. tudi na južnej železnici St. Peter-Reka, kakor tudi ozirom na silne zamete, naložilo je nedavno poljedelsko ministerstvo dež. gozd. nadzorniku Gollu, da določi v sporazumljenju z inženirji v Postojni in sv. Petru dotična mesta ob progi južne železnice, katerim preti vsled burje največja nevarnost. Dokazalo se je, da se more priti tej pogibelji v okoliš edino le z umnim pogozdovanjem Krasa. Iz poročila nadzornika Golle je razvidno, da se je našlo 35 mest v skupnem obsegu 730 oralov, kateri bi, dobro in umestno pogozdeni, mnogo ustavljali burje silo. Potrebnovala se bode za pogozdovanje teh krajev 7,321.387 mecesnevi mladičev in za poznejše nadomeščevanje umrlih rastlin še drugih 3,209.787 mladičev. Dotični troški so proračunani na 28.950 gld. — Kranjska pogozdovalna komisija je o tem predmetu uže razpravljala, ter odločila, da se ima dotični svet pogozditi v treh letih, tako, da se stavijo rastline vsako leto na prostoru 234'3 oralov. Ko se nasade nekoliko razvijo, odpadejo dosedanje plati, zidovi itd. ob železnični progi, kakor popolnoma nepotrebni. Pogozdovanje tudi v drugih okrajih jako dobro napreduje.

Hrvatska čitalnica v Kastvu priredi v nedeljo dne 3. februvarja t. l. v lastnih prostorih „Narodnega Doma“ zabavo. Vstopnina za osebo 1 gld., za obitelj gld. 1'50. Radodarnosti se ne stavijo meje. — Začetek ob 7. uri zvečer. Razpored: 1. Petje, zbor. 2. Potpourri iz opere „Norma“ od Bellinija, za gosle z spremljevanjem glasovirja. 3. „Bilo im je sudjeno“, šalo-igra v 4 dejanjih. 4. Petje z spremljevanjem glasovirja. 5. Tombola. 6. Ples.

Vojaški odpust. Vsi dotični, pripadajoči tržaški občini, kateri so dovršili postavno službo v c. kr. vojski ali domobranstvu, ter oni, kateri so vstopili leta 1878 in 1879 v c. kr. mornarico, morejo podigniti svoje vojaške odpuste pri I. odseku mestnega magistrata.

K vojaškim naborom. Mestni magistrat javlja na temelju §. 21 izvrševalne naredbe vojnega zakona, da je zapisnik vseh onih, kateri se imajo letos predstaviti k vojaškim naborom, javno izložen na mestnem magistratu do 31. t. m. Pregledati si ga more vsakdo ter staviti na lieu mesta slučajne opazke, izpravke ali ugovore. Prošnje za oproščenje od vojaške službe morajo se uložiti do 31. t. m.

Izneverjenje na Reki. „Nar. Nov.“ poročajo iz Reke, da je izginol kontrolor tamonje glavne carinske blagajne, Josip Slafsky. Pregledala se je takoj blagajna in do sedaj se je doznalo, da manjka poprečno 1000 gld. Nek drug uradnik je primanjkljaj takoj pokrtil. Ne vé se, kamo se je podal Slafsky.

Samoubojstvo. Dne 16. t. m. ustrelil se je 24. letni natak Peter Znidaršič na pokopališču pri sv. Ani. Uzroka poskušemu samoubojstvu se ne vé. Nesrečnega so odnesli takoj v bolnico, kjer je včeraj vsled težke rane umrl.

Ubojstvo. Dne 22. t. m. sprl se je v klesarske delalnici Josipa Gazeta v ulici della Pietà 30letni Peter Gazeta, lastnikov nečak, z 28letnim delalcem Josipom Mevla — vsed ljubosumnosti. Mevla je udaril svojega nasprotnika z kladvom dvakrat tako silovito po glavi, da mu je razbil črepino. Ranjeni bode komaj ozdravil. — Mevla se je stavil sam policiji.

Nezgoda. 52letnemu težaku Ivanu Jež iz Rojana padel je mej delom na kolo-dvornem trgu težek hloď na levo nogo. Poškodoval ga je tako močno, da so morali nesrečnega težaka odnesti v bolnico.

Sodnijsko. 18letni pastir Jakob Grbec iz Kastva je dobil zaradi zlobnega poškodovanja tujega imetka štiri mesece težke

ječe. Porezal je namreč dne 17. novembra p. l. v občinski šumi mnogo jelkinih vej ter napravil občini škode preko 46 gl. — Enako kazen je dobil 24letni seljak Anton Flego iz koperskega okraja, ker je posestnici Ivani Stefanič nevarno pretel. — 18letni pomočnik Josip Coluzzi iz Brana je bil obsojen v tajnej obravnavi na 5 mesečno ječo.

RAZNE VESTI.

Ostanke zadnjega bosanskega kralja Stjepana Tomaševića bodo položili v stekleno krsto, katere robovi so okovani z bronsom. Krsta bode stala na lesenem podnožju in imela hrvatski napis. Kostnjak je uže zložen.

Vojna statistika. Naša stalna vojna, mornarica in bosansko-ercegovska armada broji skupaj: 23.429 častnikov in gažistov, ter 1917.739 mož; po jeziki: Nemcev 277.530, Madjarov 172.394, Čehov 130.989, Slovakov 43.279, Poljakov 75.613, Rusov 74.615, Slovencev 27.512, Srbo-Hrvatov 78.514, Bolgarov 176, Rumuncv 47.276, Italijanov 13.669. Tako statistika; vprašamo pa, kako bi se glasile te številke, ako bi bile sestavljene po narodnostih, kajti skušnja nas uči, da je jako velik razloček mej „občevalnim jezikom“ in narodnostjo, in to večinoma Slovanom na kvar. —

Dunajski list „Schwarzgelb“ priobčil je deset zapovedi pravega Avstrijca, ki slove: 1. Ne imej druge politične vere, nego vero v staro jedino in nerazdeljivo Avstrijo, kakor je nastala v stoletjih, na katero so verovali tvoji očetje in pradedi. 2. Ne delaj novih bogov, novih programov, novih državnih idej, temveč z vsem drži se stare Avstrije, za katero so predniki tvoji prelivali kri. 3. Ne klanjaj se drugemu cesarju, kakor svojem, cesarju avstrijskemu, ki sedi na najstarejšem in najslavnejšem prestolu ter skrbi kakor oče za blaginjo tvojo in blaginjo tvojih otrok. 4. Ne obožavaj Prusije niti Nemčije, katerej zapoveduje Prusija. 5. Ne boj se niti Bismarcka niti Moltkeja, in nikdar ne pozabi, da sta uže trudna in slaba starca, ki moreta biti vsako trenutje poklicana pred božji sodnji stol. 6. Ne želi zatiranja kacega naroda, niti gospodstva kacega naroda nad družim, kajti popolna narodna enakopravnost in absolutna pravičnost sta najgotovjša podlaga avstrijskega državnega obstanka. 7. Ne daj se preslepiti z zapeljivim vabljenjem, da naj Avstrija preloži težeče svoje proti vzhodu, in vedno bodi preverjen, da mora ostati Avstrija, kar je bila in kjer je bila. 8. Trdno zapuj v bodočnost Avstrije, in ne pusti nikomur, da bi ti vzel preverjenje, da je Avstrija potrebna za narode njene in za ravnotežje evropsko. 9. Ne pozabi, da je bila Avstrija največja država, v katerej ni solnce zašlo, in da je do naših dnij vladala v Nemčiji in Italiji, in da je poklicana od Boga, da obstane do konca sveta. 10. Vedno misli, kako bi Avstrija mogla dobiti zopet prejšnjo moč in veljavo.

10 francoskih zapovedij, kakor jih je izumil Louis Albin: 1. Prusijo sovraži in odločno pobijaj. 2. Bismarcka in njih tovariše zaničuj. 3. Alzacijo zahtevaj nazaj, Loreno tudi. 4. Ligi služi povsod z vsem srcem. 5. Redno plačuj donesek svoj. 6. Naroči družtveni list „Le drapeau“ in ga pridno čitaj. 7. Derouleda nosi bratovski v srcei svojem. 8. Ubogaj vodje, kot vojak načelnike svoje. 9. Domovino rahločutno ljubi, kakor mater svojo. 10. Pripravljaj se na dan velicega preobrata.

Narodna banka v Bologni. Uradnik italijanske narodne banke v Bologni, Marij Roncalli, poveril je 820.000 lir, ter srečno odnesel svoje pete. Banka je z to izgubo težko zadeta, temveč, ker je večina prizadetih obrtniškega stanu. Vse mesto je vsled tega jako razburjeno. — Skorej o istej dobi pobegnil je iz Rima agent

Henrik Gentili, zapustivši v spomin svojega delovanja na tamošnji borzi preko 100.000 lir dolga.

V državi Novi-York je postala z novim letom postava pravomočna, ki odpravlja smrtno kazen na vislicah in namesto nje uvaja ono z elektriko. Takoj pri obravnavi, pri kateri je hudodelnik obsojen na smrt, poslovi se mora od svojih sorodnikov in znancev, potem pa se odpelje vklejen v ječo. Dan smrti se mu ne naznani ter sploh o njem ne ve nobeden drugi, kakor sodnik in ravnatelj dotične jetnišnice. Usmrteni obsojenec se mora pokopati na sodišnem dvorišču brez molitve in na tihem. Časopisom je prepo-vedano pisati kaj družega, kakor da se je že izvršila kazenska razsodba. Pokazati se mora še, ali bo postava imela ugoden vspeh; s tem, da so zakrili smrtno kazen v temoto in tajnost, hočejo namreč zmanjšati število roparskih napadov in umorov. Najčudnejše pri vsem tem pa je to, da niti do danes ne vedo, kako naj se izvrši smrtna kazen z elektriko, marveč se bo še-le sešla posebna komisija, ki se bo učila s pokusi na ubogih živalih.

Koliko let živé nekatere tice. — O labudu se govori, da živi do 300 let. Najvišjo starost za njim doseza, kolikor je znano, sokol, o katerem pravi naravopisec Knauer, da se vé za sokole, koji so doživeli 162. leto. Enako in morda še višjo starost doživé jastrebi in postojne. Tako je poginila leta 1719 planinska postojna, koja so bili uže 104 let poprej vjeli in je morda uže pred ono dobo več let živela. Beloglavi jastreb, kojega so vjeli leta 1706, poginil je v šenbruskem zverinjaku leta 1824, torej je živel celih 118 let v sužnosti. Schinz pripoveduje o berkastem jastrebu, katerega so mnogokrat videli na nekem robu sredi ledenega morja pri Grindelwaldu in katerega so uže najstarejši možje imenovanega kraja v svoji mladosti opazovali na istem mestu. Tudi o papigah je znano, da so uže vstrajale v sužnosti do sto in več let. Kukavica doseza tudi znamenito starost. Slišali so tako pomladno oznanjevalko, koja se je odlikovala po nekakej napaki v glasu, zaporedoma 32 let v istem gozdnem okrožju kukati. Tudi krogar dospeva do visoke starosti, on živi nekda do 100 let in več. O srakah imamo izglede, da so v sužnosti živéle 20 do 25 let; v svobodi izvestno še daljše živé. O domači kokoši vemo, da živi 15 do 20 let, Fazan doživí 15., puran 16., golob 10. leto. Drobne pevke živé 8 do 18 let. Slavec vstraja v sužnosti k večjemu 8 do 10, kos 12 do 15 let; toda o tem ni dvoma, da živita na prostem dalje. Naš domači jetnik, kanarček, kateri je v naših krajih popolnoma spremenil barvo, živi, kakor je znano, 12 do 15 let. Toda na svojem domu pod milim nebom privošči si gotovo daljše življenje.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Krava in nje molznja.

Vsaka gospodinja se je lahko uže prepričala, posebno kedar izpremeni deklo, pa dobi slabo za dobro, kako veliko drugačenje je mleko in koliko ga dobi od iste krave manj, kakor pri prejšnji, spretni dekli. Veliko pride na to pri kravi, kako da jo molzemo. Ako se pomolze le tako bolj po vrhu, kaj rado se zgodi, da se krava prevrže iz dobre v slabo kravo, kar se tiče mleka ali tudi bolezni lotijo se rade krave pri takem dojenju.

Ali še to ni zadosti, da se ti dozdeva, da si do čista pomolzla kravo, pri tem pride se veliko na to, da molžeš tako, kakor se kravi najbolje prilaga. Pri nas se godi to tako, da se molze najprej na cečkih ene strani, potlej pa na cečkih druge, tedaj sedaj na odsebenji, sedaj na ksebenji strani, včasih tudi na prednjih in pozneje na zadnjih cečkih.

To pa ni neki čisto prav, priporoča se v novem času, da se vzameta cečka

navskriž, to je sprednji na odsebenji in zadnji na ksebenji strani in na robe. Ako se krava molze tako, tedaj pride vime v enakomerno gibanje. Lehko se razumeje, da ne ostane to brez vse koristi za mleko in njegovo dobroto. Mleko se lepo izločuje iz vimena in tudi tolsča in smetena pride vsa, kar je je v vimenu, z mlekom vred iz njega.

Posebno je to enako gibanje, ki se razteza na vse vime, ako se molze navskriž, dobro za cečka, ki se ne molzeta. V njiju se namreč staka iz mlečnih žlez po malem tolsča in kedar se potem molze na njiju, teče lepo iz vimena. — Taka molznja je uže izkušana in na krajih, kjer daje mleko in kar se iz njega dela, največji zaslužek, je uže doslej v navadi in ondi jim še na misel ne pride, da je mogoče drugače molzti, kakor križem.

Mi po svojem delu ne moremo drugo reči, kakor da svetujemo našim gospodinjam, naj poskusijo tako molznjo nekaj časa in npamo, da se bodo prepričale, da ni na robe taka molznja.

(Sl. Gospodar.)

Delalsko podporno društvo.

pod pokroviteljstvom Nj. Vis. cesarjeviča Rudolfa.

Podpisani odbor naznanja vsem družabnikom, družabnicam, prijateljem društva in ostalemu sl. občinstvu, da bode, kakor vsako leto, tudi letos **dne 1. februvarja t. l.**

VELIKI PLES

v bogato in jako okusno odičenem

gledališču „Fenice“

Pri plesu bode igrala

popolna vojaška godba pešp. št. 87.

Pred polunočjo plesalo se bode v raznih slov. oblekah narodni ples

„K O L O“

in poseben ples, katerega je zložil za to veselico društveni pevovodja.

Vstopnina 50 kr. — Začetek plesa ob 8. uri zvečer; traja do 5. ure zjutraj.

Vstopnice se dobé uže zdaj v društvenem uradu; v prodajalnici g. Antona Žitka, Via Stadion št. 1; v kavarni „Commerce“; pri vsih poverjenikih društva; zadnji dan pa le pri denarnici gledališča „Fenice“.

Ker je namenjen čisti dohodek plesa pokojniskemu zalogu društva, priporoča podpisani vsem družabnikom in družabnicam, da se gotovo udeleže plesa in prosi sploh človekoljubno tržaško in drugo občinstvo bližnjih krajev, da mnogobrojno počasti društvo z svojo navzočnostjo.

Velikodušnosti se pri tej priliki ne stavijo meje.

Trst, 15. januarja 1889.

ODBOR

delalskega podpornega društva.

Listnica upravnistva.

G. A. T. Otalež prejeli 2 f. za 89.

Tržno poročilo.

Cene se razumo, kakor se prodaje na debeloblago za gotov denar).

	Cena od for. do for.
Kava Moca	100 K. 144.— 146.—
Rio biser jako fina	— „ — „
Java „ „ „ „	— „ — „
Santos fina „ „ „	103.— 105.—
„ srednja „ „ „	97.— 99.—
Guatemala „ „ „	— „ — „
Portorico „ „ „	119.— 123.—
San Jago de Cuba „ „ „	132.— 134.—
Ceylon plant. fina „ „ „	125.— 128.—
Java Malang. zelena „ „ „	104.— 106.—
Campinas „ „ „	110.— 112.—
Rio oprana „ „ „	109.— 112.—
„ fina „ „ „	101.— 103.—
„ srednja „ „ „	93.— 97.—
Cassia-ligna v zabojih „ „ „	30.50 31.—
Macisov cvet „ „ „	400.— 420.—
Ingber Bengal „ „ „	19.— 20.—
Papar Singapore „ „ „	89.— 90.—
Penang „ „ „	71.— 72.—
Batavia „ „ „	81.— 82.—
Piment Jamaika „ „ „	39.— 40.—
Petrolej ruski v sodih „ „ „	100 K. 8.50 — „
„ v zabojih „ „ „	9.50 — „
Ulje bombažno amerik. „ „ „	36.— 37.—
Lecce jedilno j. f. gar. „ „ „	38.— 39.—
dalmat. s certifikat. „ „ „	39.— 40.—
namizno M.S.A. j. f. gar. „ „ „	53.— 55.—
Aix Vierge „ „ „	63.— 65.—
„ fina „ „ „	61.— 62.—
Rožiči pulješki „ „ „	8.— 8.25
dalmat. s cert. „ „ „	— „ — „
Smokve pulješke v sodih „ „ „	— „ — „
„ v venci „ „ „	15.— 15.50
Limoni Mesina „ „ „ zaboj	4.— 5.—
Pomeranče sicilijanske „ „ „	4.— 5.—
Mandiji Bari La „ „ „ 100 K.	84.— 85.—
dalm. La, s cert. „ „ „	85.— 87.—

